

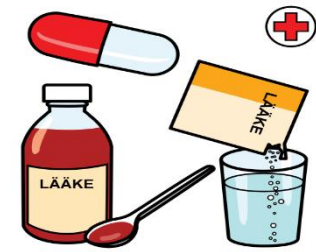
Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

LÄÄKEHOIDON TOTEUTTAMINEN YMPÄRIVUOROKAUTISISSA SOTE- YKSIKÖISSÄ

**Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan ajankohtaiset asiat Pohjois-
Pohjanmaalla ja Kainuussa – työkokous 6.6.2019**

Marja-Leena Arffman
Terveydenhuollon ylitarkastaja

Mitä lääkehoito on?

- lääkehoidosta on kysymys silloin, kun potilaan tai asiakkaan terveyden säilyttämiseen, ylläpitämiseen tai sairauden hoitoon käytetään lääkettä
- lääkehoidon lähtökohtana ovat aina potilaan/asiakkaan tarpeet ja tavoitteena terveyden edistäminen, sairauksien ehkäiseminen ja parantaminen tai sairauden etenemisen ehkäiseminen, sairauksien komplikaatioiden ehkäiseminen sekä sairaudesta johtuvien oireiden ja vaivojen lievittäminen
- lääkehoito on toteutuspaikasta riippumatta terveyden- tai sairaanhoitotoimintaa
- lääkehoito perustuu potilaan/asiakkaan lääkärin ja lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön väliseen yhteistyöhön
- lääkehoidon oikeanlainen toteutus on merkittävä osa potilas- ja asiakasturvallisuutta

Lääkehoidon periaatteet

- **Terveydenhuoltolain 57 § :n mukaan terveydenhuollon toimintayksikössä on oltava vastaava lääkäri**
- **sosiaalihuollon toimintayksikössä, jossa toteutetaan lääkehoitoa, noudatetaan samoja periaatteita kuin terveydenhuollossa**
- **lääkehoidon kokonaisuudesta vastaa toimintayksikön terveydenhuollosta tai lääketieteellisestä toiminnasta vastaava lääkäri, joka hyväksyy myös lääkehoitosuunnitelman**
- **sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä johto kantaa kokonaisvastuun turvallisen lääkehoidon toteutumisesta ja edellytyksistä yksikössään**

Lääkehoito- suunnitelma

ja työnjako

- Lupakäytännöt
- Lääkehuolto
- Lääkkeiden jakaminen ja antaminen
- Asukkaiden informointi
- Lääkehoidon vaikuttavuuden arviointi

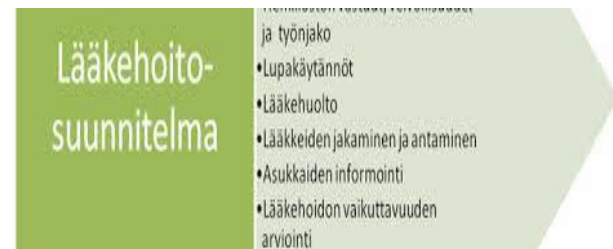
Lääkehoitosuunnitelma

- toiminta- ja työyksikössä lääkehoito perustuu lääkehoitosuunnitelmaan joka on osa terveydenhuoltolain 8§:ssä säädettyä laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmaa
- esimiehet vastaavat siitä, että lääkehoitosuunnitelma on ajantasainen ja henkilökunta on perehdytetty lääkehoitosuunnitelmaan
- lääkehoitosuunnitelmasta tulee selkeästi käydä ilmi lääkehoitoa toteuttavan henkilökunnan työnjako ja työyksikössä tulee kaikkina aikoina olla koulututtua ja osaavaa henkilökuntaa
- jokainen lääkehoitoon osallistuva työntekijä vastaa siitä, että toimii lääkehoitosuunnitelman mukaisesti

Lääkehoitosuunnitelman sisältö

- lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen
- turvalliseen lääkehoitoon perehdyttäminen
- henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako
- opiskelija lääkehoidon toteuttajana
- lääkehoidon järjestäminen
- lääkehoidon toteuttaminen
- lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen
- potilaan ja omaisten ohjaus ja neuvonta
- dokumentointi ja tiedon kulku
- seuranta – ja palautejärjestelmät
- lääkehoidon osaamisvaatimukset, osaamisen varmistaminen ja ylläpito
- lääkehoidon vaikuttavuuden arviointi

Lupakäytänteet ja näytöt osaamisen varmistamisessa

- toimintayksikön lääkehoitosuunnitelmassa määritellään ne lääkehoidon tehtävät, joihin peruskoulutuksen ja siihen sisältyneiden lääkehoidon opintojen antaman pätevyyden lisäksi pitää olla myös lääkehoitoon oikeuttava lupa
- lääkehoitoon edellyttävän lääkeluvan edellytyksenä ovat eri osa-alueita mittaavat kokeet ja näytöt, jotka on määritelty toimintayksikön lääkehoitosuunnitelmassa (kirjalliset/suulliset kokeet, lääkelaskennan kirjalliset kokeet ja kliinisen lääkehoidon osaaminen: käytännön näytöt
- lääkehoidosta vastaavan tulee olla lähtökohtaisesti laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö

Lääkehoitoa toteuttava henkilöstö

Sairaanhoitaja:

- saa ammatillisessa koulutuksessaan laajan lääkehoidon koulutuksen, voivat koulutuksensa perusteella toteuttaa lääkehoitoa monipuolisesti (lääkkeiden tilaaminen, jakaminen ja antaminen luonnollista tietä ja injektiona)
(ei poista sitä, että työnantajan tulee varmistaa osaaminen)
- tarvitsee kirjallisen luvan vaativan lääkehoidon toteuttamiseen (esim. ääreislaskimokatetrin asettaminen, laskimonsisäiset neste- ja lääkehoidot ja lääkehoidon toteuttaminen erityisantoreittejä pitkin tai erityisillä välineillä esim. kipupumppu sekä verensiirtoihin ja rokotamiseen)

Lähihoitaja

- ammatilliseen koulutukseen sisältyy lääkehoidon opintoja, voivat toteuttaa lääkehoitoa:
- jakaa lääkkeitä potilaskohtaisiksi annoksiksi ja antaa lääkkeitä (muuta kuin PKV-lääkkeitä ja huumausainelääkkeitä) luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina ilman erillistä lupaa **(ei poista sitä, että työnantajan tulee varmistaa osaaminen)**
- lähihoitajat tarvitsevat osaamisen varmistamisen jälkeen kirjallisen luvan vaativamman lääkehoidon toteuttamiseen, esim. injektoiden antaminen ihon alle ja lihakseen, pkv-lääkehoito ja lääkkeettömän, perusliuosta sisältävän jatkoinfuusion vaihtaminen

Lääkehoitoon koulutusta saanut sosiaalihuollon henkilöstö Esim. geronomi

- sosiaalihuollon ammattihenkilö, jonka koulutukseen on kuulunut laajuudeltaan vähintään lähihoitajakoulutusta vastaavat opinnot, voi toteuttaa lääkehoitoa samoin tavoin kuin lähihoitaja
(ei poista sitä, että työnantajan tulee varmistaa osaaminen)
- he tarvitsevat osaamisen varmistamisen jälkeen kirjallisen vaativamman lääkehoidon toteuttamiseen, esim. injektoiden antaminen ihon alle ja lihakseen, pkv-lääkehoito ja lääkkeettömän perusliuosta sisältävän jatkoinfuusion vaihtaminen

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö (esim. sosionomit, joiden koulutukseen ei sisälly lääkehoidon opintoja)

- lääkehoitoon kouluttamaton henkilö tarvitsee aina lääkehoidon koulutusta ennen lääkehoidon toteuttamiseen osallistumista
- tarvittavan koulutuksen sisältö on arvioitava työtehtävissä tarvittavan osaamisen ja toimintayksikössä toteutettavan lääkehoidon vaatimusten mukaan.
- lääkehoidon koulutuksen jälkeen varmistetaan henkilön osaaminen (näyttö) ja kirjallisen luvan saatuaan hän voi antaa valmiiksi jaettu- ja lääkkeitä luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina. Jos on välttämätöntä toteuttaa lisäksi vaativampaa lääkehoitoa (esim. insuliinihoito), siihen on annettava erillinen koulutus

- **lääkehoitoon kouluttamattoman työntekijän kirjallinen lääkelupa voi olla potilas-, lääke- tai antoreittikohtainen.**

Tilapäisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtävissä toimivat kyseiseen ammattiin opiskelevat työntekijät (sijaiset)

- **kun riittävät opinnot suorittanut sosiaali-/terveydenhuollon opiskelija toimii tilapäisesti terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä, työnantaja määrittää hänelle kuuluvat**

Turvallisen lääkehoidon toteutuksen seitsemän O:n periaatetta :

Kiitos !